

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 446

Vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelman hyväksyminen sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

TRE:328/02.02.01/2025

Valmistelija / lisätiedot:

Linnamaa Reija, Koskela Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610 ja talousjohtaja Mikko Koskela, puh. 040 133 4422, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoimiston johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelma hyväksytään. Talousarvio ja -suunnitelma sisältää talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähdessä Yleisperustelut-osan Talousarvion sitovuus ja raportointi -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Sitoudutaan siihen, että pormestariohjelman mukaisesti etsitään 5 miljoonan euron investointirahoitus Kaupin kehittämiseen budjetin sisältä tai tarvittaessa lisätalousarviossa vuosille 2026–2028.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista sekä palkankorotuksiin varatun määrärahan kohdentamisesta konsernihallinnon yhteisistä eristä toimintayksiköille.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2026 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2026 aikana lyhytaikaisia lainoja 100 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 110 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2026 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheutta muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Esittelijä: Nurminen Ilmari, Pormestari

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelma hyväksytään. Talousarvio ja -suunnitelma sisältää talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteet.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähden Yleisperustelut-osan Talousarvion sitovuus ja raportointi -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista sekä palkankorotuksiin varatun määrärahan kohdentamisesta konsernihallinnon yhteisistä eristä toimintayksiköille.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2026 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2026 aikana lyhytaikaisia lainoja 100 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 110 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2026 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheutta muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Mikko Koskelalle, johtaja Reija Linnamaalle, liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja Arto Vuojolaiselle, henkilöstöjohtaja Niina Pietikäiselle, johtaja Mikko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Nurmiselle, johtaja Pekka Salmelle ja johtaja Lauri Savisaarelle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Ulla Kampman poistui kokouksesta ja Kirsi Kaivonen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana.

Asian käsittelyn kuluessa todettiin, että talousarvioehdotukseen on tehtävä tekninen korjaus koskien Tampere-talo-konsernin tavoitteita. Talousjohtaja valtuutettiin huolehtimaan kyseisen ja mahdollisten muiden teknisten korjausten tekemisestä mahdollisimman pian. Korjattu talousarvioehdotus liitetään kaupunginhallituksen pöytäkirjaan.

Asian käsittelyn kuluessa Vilma Järvisalo esitti pidettäväksi neuvottelutauon. Puheenjohtaja tiedusteli ehdotuksen saamaa kannatusta ja päätti sen jälkeen pidettäväksi 10 minuutin neuvottelutauon klo 13.43–13.52.

Asian käsittelyä jatkettiin.

Asian esittelijä pormestari Ilmari Nurminen lisäsi päätösehdotuksen kolmanneksi varsinaiseksi kappaleeksi virkkeen: "Sitoudutaan siihen, että pormestariohjelman mukaisesti etsitään 5 miljoonan euron investointirahoitus Kaupin kehittämiseen budjetin sisältä tai tarvittaessa lisätalousarviossa vuosille 2026–2028."

Puheenjohtaja totesi näin muuttamansa päätösehdotuksen olevan käsittelyn pohjana.

Perustelut

Talousarvion rakenne ja sisältö

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain 110 §:ssä on kunnan talousarviosta säädetty seuraavaa:

'Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.'

Ehdotus kaupungin vuoden 2026 talousarvioksi ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelmaksi on laadittu ottaen soveltuvin osin huomioon talousarvion laadintaa koskevat säännökset ja ohjeet.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupungin talousarvio koostuu seuraavista osista: yleisperustelut, käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin, laskelmat sekä liitteet.

Talousarvio 2026

Vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelun lähtökohdat muodostavat Tampereen strategia 2035 -luonnos, pormestariohjelma, kaupungin vuoden 2024 tilinpäätös ja vuoden 2025 talousarvion toteumaennuste sekä vuosia 2026–2029 koskevat taloudelliset ennusteet.

Kaupunginvaltuusto päätti helmikuussa 2025 talouden tasapaino-ohjelman käynnistämisestä. Talouden tasapaino-ohjelman tavoitteena on saavuttaa tasapaino viimeistään vuoden 2029 talousarviossa, mikä edellyttää noin 60 milj. euron pysyvää tulosparannusta. Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat vuosille 2026–2028 ja sisältävät sekä lisäystarpeita että tehostamis- ja sopeuttamistoimia. Osana ohjelmaa käynnistettiin yhteistoimintaneuvottelut, joiden tavoitteena oli noin 10 milj. euron pysyvä säästö henkilöstömenoissa. Talousarviovalmisteluun sisältyvät lisäykset ja sopeuttamistoimenpiteet vuosille 2026–2028 on esitetty erillisenä liitteenä ja ne on huomioitu vuoden 2026 talousarvioluvuissa ja vuosien 2027–2029 tuloslaskelmaskenaariossa. Lisäksi kaupungin tytäryhtiöt osallistuvat kaupungin talouden tasapainottamiseen. In-house-yhtiöt tukevat talouden tasapainottamista pitämällä palveluhintansa kilpailukykyisinä ja markkinoilla toimivien yhtiöiden osinkotavoitteita on korotettu.

Osana yhteistoimintaneuvotteluita on käsitelty kaupunkiorganisaation uudistamista ja organisaatorakenteeseen toteutettavat muutokset on käsitelty talousarvion kohdassa ”Tampereen kaupungin organisaatio”. Valtuusto päättää talousarvion määrärahoista ja tavoitteista. Palvelualuerakenteeseen ei esitetä muutoksia. Organisaatiomuutokset ja yhteistoimintaneuvotteluiden mukainen työnantajan toimenpidesuunnitelma toimeenpannaan toimivaltasäännösten mukaisesti valtuuston hyväksyttyä talousarvion.

Taloutta pysyvästi tasapainottavia toimenpiteitä on löydetty jo merkittävästi tasapaino-ohjelman ensimmäisen vuoden aikana. Talouden tasapainottamistoimista huolimatta kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen haastava ja taloussuunnitelmakausi 2026–2029 on alijäämäinen suunnitelman jokaisena vuonna. Suunnitelmakauden yhteenlaskettu tulos on alijäämäinen 128,9 milj. euroa, kun vuosille 2025–2028 alkuperäinen taloussuunnitelma oli yhteensä alijäämäinen 178,5 milj. euroa. Talouden suuntaa on siten aktiivisilla toimilla saatu parannettua. Alkuperäisestä 60 milj. euron pysyväisluonteisesta sopeutustarpeesta on näkymää saatu kurottua kiinni jo merkittävästi. Ilman vuoden 2025 aikana valmisteltuja talouden tasapaino-ohjelman toimenpiteitä vuosille 2026–2028 (tehostamistoimenpiteitä 33,9 milj. euroa, yhteistoimintaneuvotteluiden pysyviä henkilöstökulusta säästöjä 10,6 milj. euroa sekä yhtiöille asetettuja lisäosinkotavoitteita 2026–2028 10,6 milj.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

euroa) vuoden 2029 tuloksen arvioitaisiin olevan noin 78,4 milj. euroa alijäämäinen, kun se huomioiden toimenpiteet on alijäämäinen 23,3 milj. euroa. Talouden tasapainottamista tulee jatkaa sitkeästi valtuuston asettaman tavoitteen saavuttamiseksi siten, että vuosi 2029 on tasapainossa tai ylijäämäinen.

Tulo- ja menoperusteet sekä tilikauden tulos

Tampereen vuoden 2026 talousarvio on valmisteltu nykyisen 7,60 tuloveroprosentin ja nykyisten kiinteistöveroprosenttien mukaan.

Verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) kasvaa vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna noin 59,3 milj. euroa (7,7 prosenttia). Verotuloja arvioidaan kertyvän 41 milj. euroa ja valtionosuuksia 18,3 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 495 milj. euroa, kiinteistöverotuloja 111 milj. euroa ja yhteisöverotuloja 81 milj. euroa.

Talousarviossa koko kaupungin yhteenlasketut nettomenot (toimintakate) ovat -765,7 milj. euroa. Nettomenot kasvavat vuoden 2025 ennusteeseen verrattuna 7,0 prosenttia (50,2 milj. euroa). Toimintakate sisältää kertaluonteisia omaisuuden myyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia yhteensä 40,5 milj. euroa, mikä on 30,4 milj. euroa vuoden 2025 ennustetta vähemmän. Nettomenot kasvavat ilman myyntivoittojen vaikutusta 2,3 prosenttia, pääosin palvelutarpeen kasvun ja kunta-alan palkkaratkaisun vuoksi. Talousarvioon sisältyy lainsäädännön muutoksiin, palvelutarpeiden kasvuun ja kustannustason nousuun liittyviä lisäystarpeita sekä toiminnan tehostamistoimenpiteitä ja sopeuttamismahdollisuuksia. Talousarviossa on huomioitu mm. kunta-alan palkkaratkaisun noin 15,2 milj. euron kustannusvaikutus, yksiköiden talousarvioihin huomioituja pakollisia lisäystarpeita yhteensä 27,7 milj. euroa sekä toiminnan tehostamis- ja sopeuttamistoimenpiteitä yhteensä 18,6 milj. euroa. Lisäksi yhteistoimintaneuvotteluissa esitettyjen tehostamistoimenpiteiden kustannussäästö vuoden 2026 aikana on noin 6,9 milj. euroa.

Tuloslaskelman rahoituserät kasvavat, kun markkinoilla toimivien tytäryhtiöiden osinkotavoitteita on korotettu yhteensä 7,6 milj. eurolla vuoden 2025 talousarvioon verrattuna.

Vuoden 2026 talousarvion vuosikate on 96,3 milj. euroa. Vuosikate kattaa 70 prosenttia suunnitelman mukaisista poistoista. Tilikauden tulos on 41,4 milj. euroa negatiivinen. Toiminnallinen tulos on noin 52 milj. euroa alijäämäinen ja paranee kuluvan vuoden ennusteeseen verrattuna lähes 47 milj. euroa. Toiminnallisessa tuloksessa kertaluonteiset myyntivoitot on rajattu enintään 25 milj. euroon, jotta talouden kuva olisi realistisempi ja vuosien välinen vertailtavuus parempi.

Investoinnit

Investointimenot ovat 232,0 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 230,7 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on 42.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Suurimmat investointipanostukset vuonna 2026 ovat talonrakennushankkeiden 105,4 milj. euron ja yhdyskuntalautakunnan alaiset 46,2 milj. euron nettoinvestoinnit. Talonrakennushankkeiden kokonaisbudjetista 72,7 milj. euroa käytetään varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen rakennuksiin. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen rakennuksiin on suunniteltu käytettävän 14,2 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan investointibudjetista suurin osa käytetään olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen sekä uuden rakentamiseen, joista muodostuu yhteensä noin 38,4 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan investointeja kohdennetaan myös erikoisrakenteisiin, liikennejärjestelyihin sekä sähköisten järjestelmien vaihtoihin. Raitiotiehen liittyviin hankkeisiin on varattu 7,8 milj. euroa. Kehitysohjelmien investointibudjetti on vuonna 2026 yhteensä 30,9 milj. euroa, joka jakautuu Viiden tähden keskusta -kehitysohjelmaan 26,7 milj. euroa ja 4,2 milj. euron Hiedanrannan kehitysohjelmaan. Konsernihallinnossa on varattu investointirahaa Tampereen Särkänniemi Oy:n pääomittamiseen ja ICT-kehittämiseen.

Lainamäärä

Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen, joten talousarviossa varaudutaan korollisen velan 149,5 milj. euron kasvuun. Uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan enimmillään 206 milj. euroa ja pitkäaikaisia lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 56,5 milj. eurolla. Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2026 lopussa 4 524 euroa, mikä on 508 euroa vuoden 2025 lopun arviota enemmän.

Toiminnan tavoitteet

Ilmari Nurmisen pormestariohjelman 2025–2029 pohjalta päivitetty Tampereen strategia 2035 hyväksyttäneen kaupunginvaltuustossa 10.11.2025. Vuosi 2026 on uuden strategian ensimmäinen toteutusvuosi.

Päivitetyn strategian visiona jatkaa Tekemisen kaupunki. Strategia jakautuu neljään painopisteeseen: Elämäniloa, Kestävyyttä ja Edelläkävijyyttä. Neljäs painopiste Yhdessä kokoaa organisaation toimintaan kohdistuvat poikkileikkaavat teemat. Painopisteet sisältävät valtuustokaudelle kohdistuvat linjaukset, tavoitteet ja niiden mittarit.

Talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovia toiminnan tavoitteita vuodelle 2026 perustuen Tampereen strategialuonnokseen ja pormestariohjelmaan. Tavoitteiden valmistelua on uudistettu käynnistyneelle valtuustokaudelle. Kun aikaisemmin tavoitteita asetettiin ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle, asetetaan niitä jatkossa keskeiselle strategiaa edistävälle toiminnalle ja sen tuloksille. Muutoksella on haluttu erottaa selkeämmin valtuustokauden aikana tavoiteltava pitkän ajan vaikuttavuus vuositason tavoitteista. Lisäksi muutoksella on kytketty talousarviotavoitteet tiiviimmin talouden suunnitteluun ja näin ollen korostettu kyseisenä talousarviovuonna edistettäviä keskeisiä toimia. Muutoksella on myös haluttu tukea kaupunginvaltuuston vuositason ohjaustehtävää. Tavoitteissa pyritään edelleen selkeään

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

toteuman arvioitavuuteen. Tavoitteille asetetaan talousarviossa arviointikriteerit, joiden perustella tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan ja niitä arvioidaan. Arviointikriteerit esitetään talousarvion liiteosassa. Myös tarkastuslautakunta pohjaa jatkossa oman arviointinsa talousarviossa esitettyihin arviointikriteereihin.

Tavoitteissa korostuvat uuden strategian valmistelun myötä vahvistuneet teemat, joita ovat mm. yhdenvertaisuus, oppiminen ja osaaminen, kestävä kaupunkikehitys, kaupunginosien kehittäminen, yritystoiminnan ja työllisyyden edistäminen, kaupungin kansainvälinen veto- ja pitovoima sekä houkuttelevan tapahtuma- ja elämyskaupungin vahvistaminen.

Painopisteessä Elämäniloa uusia tavoitteita on kohdistettu muun muassa oppimisen tuen uudistuksen toimeenpanoon, vieraskielisten oppilaiden suomen kielen osaamisen vahvistumiseen, lukutaidon vahvistumiseen, kulttuurin keskeisten tilahankkeiden etenemiseen, kohtaamispaikkatoiminnan käynnistymiseen sekä keskustan turvallisuuden vahvistamiseen. Painopisteessä kestävyttä uusia tavoitteita on asetettu muun muassa kiertotalouden vahvistamiseen sekä kestävästä liikkumisesta kulkutapaosuuden edistämiseen. Lisäksi tavoitteita on kohdistettu kaupunginosien viihtyisyyden parantamiseen kulttuuritoiminnalla ja alueellisten hyvinvointierojen kaventamiseen liikunnallisella nuorisotyöllä sekä rakentamisen aikaisten haittojen hallintaan keskustan infrahankkeissa. Painopisteessä edelläkävijyyttä uusia tavoitteita on kohdennettu muun muassa työllisyyden edistämiseen, yritys- ja työnantajapalvelujen vahvistamiseen, ammatillisen koulutuksen kysyntälähtöisyyden parantamiseen sekä osaajahoukutteluun. Lisäksi tavoitteita on kohdennettu muun muassa karkiosaamisalojen kilpailukyyn vauhdittamiseen sekä Tampereen tunnettuuden vahvistamiseen kansainvälisenä kulttuuri ja elämyskaupunkina käynnistämällä Muumeihin liittyvät kansainväliset toimenpiteet ja tuotteistus. Yhdessä -painopisteen uudet tavoitteet liittyvät mm. digipalveluiden asiakaskokemuksen mittausmallin luomiseen sekä talouden tasapaino-ohjelman onnistuneeseen toteutukseen.

Talousarviossa toiminnan tavoitteita asetetaan kaupunkitasoisesti sekä erikseen lautakunnille ja konserniyhtiöille. Myös konserniyhteisöjen tavoitteet toteuttavat Tampereen strategiaa.

Strategian sisältöjä tarkennetaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaiselle toiminnalle laadittavissa strategian toteutussuunnitelmissa (entiset palvelusuunnitelmat). Toteutussuunnitelmat laaditaan vuosille 2026–2029. Toteutussuunnitelmien sisällöt tarkentuvat vuosisuunnitelmissa.

Tavoitteet hyväksytään lopullisessa muodossaan osana talousarviota 10.11.2025.

Taloussuunnitelma 2026–2029

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Talousarviokirjaan sisältyy taloussuunnitelma vuosille 2026–2029. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma vuosille 2027–2029 on laadittu karkealla tasolla. Suunnitelmassa on huomioitu talouden tasapaino-ohjelmaan sisältyvät toimenpiteet. Investoinneista esitetään taloussuunnitelmakauden investoinnit sekä alustavat suunnitelmat vuosille 2030–2035. Suunnitelmat tarkentuvat tulevien vuosien taloussuunnitelmissa.

Kuntatalouden lähivuosien talousnäkymät ovat vaikeat. Vuosien 2027–2029 talouden suunnitteluun sisältyy paljon epävarmuustekijöitä erityisesti työllisyyskehitykseen ja valtionosuusuudistuksen vaikutukseen liittyen. Kuntien menopaineita kasvattavat muun muassa kunta-alan palkankorotukset, kuntien kasvaneet rahoitusvastuut työttömyysetuuksista sekä tuntuvat investointitarpeet.

Taloussuunnitelmavuosien 2026–2029 yhteenlaskettu tulos on negatiivinen 128,9 milj. euroa. Tämä edellyttää talouden tasapainottamisen sitkeää jatkamista myös tulevina vuosina kaupunginvaltuuston 17.2.2025 linjaamien periaatteiden mukaisesti. Vuosikatetta tulee parantaa ja investointitarpeita priorisoida tai siirtää suunnitelmakauden tasapainoon saattamiseksi ja velkaantumisen hidastamiseksi.

Kuntalain 110 §:n mukaan 'taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.' Tampereen kaupungin taseessa oli vuoden 2024 tilinpäätöksessä edellisiltä tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 850,5 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden lopussa ylijäämäksi arvioidaan 692 milj. euroa.

Investoinnit 2026–2029

Taloussuunnitelmakauden investointitaso pysyy edelleen korkeana. Kaupungin yhteenlasketut nettoinvestoinnit ovat taloussuunnitelmakaudella noin 955 milj. euroa eli vuosittain keskimäärin noin 239 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti vaihtelee 41 ja 50 prosentin välillä.

Talonrakennusinvestointien määrä nousee merkittävästi taloussuunnitelmavuosina ollen kokonaisuutena noin 475 milj. euroa. Seuraavaksi suurin kokonaisuus ovat yhdyskuntalautakunnan noin 197 milj. euron investoinnit. Viiden tähden keskusta- ja Hiedanranta-kehitysohjelmien yhteenlasketut investoinnit ovat 127 milj. euroa.

Lainamäärän kehitys 2026–2029

Suurten investointisuunnitelmien vuoksi velkaantumisen arvioidaan jatkuvan. Taloussuunnitelmavuosina 2026–2029 varaudutaan

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

keskimäärin noin 148 milj. euron vuotuisen lainamäärän kasvuun. Kauden lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan noin 1,65 miljardia euroa ja asukaskohtainen lainamäärä voi nousta yli 5 950 euroon. Lainamäärän kasvu tulee kuitenkin todennäköisesti jäämään pienemmäksi, sillä kaikki investoinnit eivät toteudu suunnitellussa aikataulussa, joitain omistuksia järjestellään uudelleen investointien rahoittamiseksi ja jotain omaisuutta voidaan myydä sekä investointeja toteutetaan vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla.

Talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja muut talousarvioon liittyvät asiat

Kaupunginvaltuusto on 26.9.2025 päättänyt, että aloitteiden käsittelyohjeistusta ja sen noudattamista tarkennetaan, jotta vastaukset aloitteisiin tulisivat nopeammassa tahdissa käsittelyyn. Päätöksen mukaan 'jos aloitteessa edellytetään määrärahaa, se käsitellään talousarvion yhteydessä'.

Lautakunnat ovat käsitelleet aloitteita tällaisina talousarvioaloitteina. Lisäksi yhteen lautakunnille kuulumattomaan aloitteeseen on viranhaltijavastaus. Aloitteet, tiivistelmä vastauksista sekä vastaukset kokonaisuudessaan on koottu liitteeksi.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Mikko Koskela, aloitteiden tekijät

Liitteet

- 1 Kh 27.10.2025 Pormestarin talousarvioehdotus 2026
- 2 Kh 27.10.2025 Talousarvioehdotuksen sisältämä talouden tasapaino-ohjelma
- 3 Kh 27.10.2025 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§446

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)